

...da občutim v sebi
le eno veličast vesoljstva tihega
Rast.

(Srečka Kosovel)

UVODNIK

Božič brez televizije

Bližajo se božični prazniki. Po mestu in po vaseh so že okrasili vse ceste in izložbe, ob mraku se vse sveti v tisočernih lučkah. Mediji nas opozarjajo, da moramo biti vsaj v tem obdobju nekoliko bolj "dobri", strpni in podobno. Seveda nam tudi svetujejo, kaj je najbolje, da kupimo

za vse tiste, ki jih imamo radi in tudi za ostale. Dovolj je, da čimveč potrosimo. Živimo pač v konsumizmu in vse to moramo sprejeti. Tudi razne članke po časopisih, ki nas prepričujejo, da se je tudi božični čas podvrgel vsem tem pravilom, da je praznik samo še zato, ker so počitnice itd. Priznati pa moram, da me ves ta hrup in blišč ne motita preveč. Saj tudi lepo okrašene izložbe, lučke in svečke ter barvani trakci in božične smreke lahko pripomorejo, da smo bolje razpoloženi. Če si želim miru in tišine, se lahko umaknem. Dovolj je, da ne pozabim, da Božič ni samo to, ni samo ta lepa "zavesa", ki je obdala mesto. Kot kristjana me božični prazniki nagovarjajo na mnoge načine; Jezušček se spet rodi in biva med nami. Vsako leto se ta neizmerna skrivnost ponavlja. Bog svet tako ljubi, da pošilja med nas svojega sina. In to je tisto. Ljubezen. Ljubezen z veliko začetnico, ki nam jo s svojim zgledom pri naša Jezus. Saj ni treba, da s filo-

zofskim razglabljanjem ponavljamo, kako in zakaj nas Jezus ljubi in si želi, da bi tudi mi, vsak posameznik, ljubili vse na tem svetu. Prevelikokrat se nam zdi nemogoče, da bi bili zmožni ljubiti, kaj šele da bi sledili božji Ljubezni. Ljubezen kot pojem se lahko zdi preveč nedosegljiva, visokodoneča. A če smo za ljubezen premajhni, preveč človeški, imejmo se vsaj radi. Vse imejmo radi, ves svet, naravo, mesta, službo, starše, bližnje ljudi, tujce, dogodke... To je prvi korak. Da se imamo radi. Vsak je vsaj enkrat začutil toplino človeka, ki ga je imel rad. In to je treba deliti in razmnožiti. In približali se bomo Ljubezni... Zato letos vsaj enkrat ugasnimo televizijo in čas, ki smo ga "pošparali", ko smo sedeli pred ekranom, uporabimo tako, da koga razveselimo s svojim obiskom (ali pismom ali telefonskim klicem...). Ne bo nam žal. Z majhno prijaznostjo se da narediti veliko dobrega. In je zelo poceni. In dokazali bomo, da Jezušček ni prišel za stonj...

M.P.

Zimski motiv.

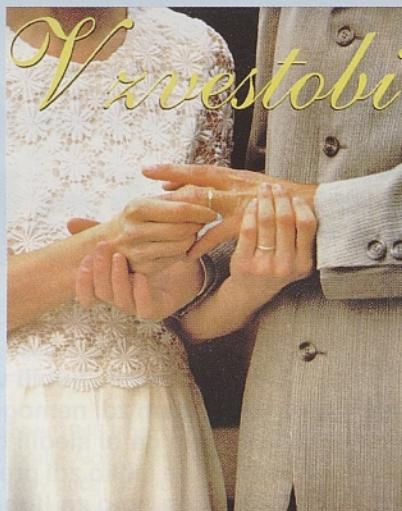
foto: Tomaž Susič

Začnimo se pogovarjati o odnosih med fanti in dekleti

S tokratno številko Rasti bomo iz predala zopet potegnili rubriko Prometejev ogenj, ki bo, tako upamo, zapolnila prazen prostor, ki je nastal, potem ko smo se poslovili od obeh rubrik s področja psihologije, t.j. najprej od Psihologije, potem pa od Grafološkega kotička. Ti dve rubriki - ki jih je pisal Andrej Zaghet, zdaj že diplomiran psiholog in profesionalen grafolog (v imenu uredniškega odbora se mu na tem mestu pristrčno zahvaljujem za njegovo dolgoletno sodelovanje) - sta bili med bralci zelo priljubljeni, kar nam je dalo slutiti, da so mladim všeč članki o psiholoških temah in o mladinski problematiki.

Tudi rubrika Prometejev ogenj, ki si jo je zamislila Erika Hrovatin (ta se bo odslej posvečala tematikam s področja mednarodnih odnosov in mednarodne politike), je nastala ravno z namenom, da se loti tem (psiholoških, mladinskih), ki so izizvalne ne samo za mlade, pač pa za celotno družbo. Že s samim imenom rubrike smo želeli napovedati, da se bomo lotili pekočih tematik, o katerih do sedaj še nismo pisali, ker so se nam morda zdele pretežke ali preproblematične, če povemo odkrito, pa tudi zato, ker smo se bali zastonskih kritik. Želeli smo se namreč posvetiti delikatnim temam, kot so: odnosi med fanti in dekleti, ljubezen, zaljubljenost, spolnost, pa tudi širšim družbenim problemom, kot so problem light kulture, homoseksualnosti, Aidsa, zasvojenosti, ekologije in še bi lahko naštevali. Ob zavesti, da je o vseh teh temah zelo težko tudi pisati, pa se bomo vseeno ponovno izpostavili kritikam, ker smo trdnega prepričanja, da moramo tudi mi o teh temah pisati, ker so del našega življenja in ker hočemo pripomoči k razčiščenju stališč in k oblikovanju mnenj in prepričanj mladim.

Za začetek se bomo posvetili odnosom med fanti in dekleti. Pri tem nam bo pomagal prof. Pavle Kogej, diplomirani psiholog in filozof. Profesor Pavle Kogej se je ukvarjal z organizacijo dela, od vedno pa se posveča tudi vzgoji mladim, saj veliko predava, in to na šo-

NI STRAHU!

lah po celi Sloveniji in različnim skupinam mladih. Posveča se raziskovanju na področju diferencirane psihologije osebnosti, to pomeni ravno psihološkim in drugim razlikam med spoloma. O tej temi je minulo pomlad predaval tudi v Slovenskem kulturnem klubu. Ravno iz njegovega predavanja bomo povzeli nekaj odgovorov na vprašanja mladim in jih objavili v tej in naslednjih številkah Rasti.

V letih doraščanja se mladi fantje in dekleta razlikujejo med seboj po obnašanju, po zanimanjih in še po marsičem drugem. Nam lahko, prosim, razložite, kako poteka njihov razvoj v obdobju med 13. in 18. letom starosti?

Pavle Kogej: Torej, razvoj ima več stopenj. Govorimo najprej o intelektualni zrelosti, potem o spolni zrelosti, o socialni zrelosti, in še več stopenj je. In ko že govorimo o intelektualni zrelosti, mnogo ljudi ne ve, da ta nastopi zelo zgodaj, tam nekje pri 11. - 12. letih. Takrat je intelektualni razvoj končan, mislim, kar se tiče potencialov in narav-

nih sposobnosti človeka. No, takoj zatem nastopi zrelost v tem ožjem smislu in tukaj imajo dekleta nekoliko naskoka, fantje so bolj v zaostanku pri tem, a gre samo za razliko enega leta, največ dveh let, ampak v tem obdobju se to le pozna. Zaradi tega vidimo, da kadar s to mladino govorimo o daljnih pripravah na zakon, vidimo, da dekleta sprejemajo to zelo resno, da razumejo, medtem ko se fantje nekoliko nasmihajo in še ne sprejemajo stvari tako, kot je treba. Gre za veliko razliko v tistem obdobju - seveda pa se to potem izenači.

Ko pa že govorimo o tem, kaj je puberteta: hud je ta razkorak med časom, ko že nastopi intelektualna zrelost, spolna zrelost, daleč pa je še na obzorju materialna, ekonomska, socialna zrelost. Ta se danes vedno bolj odmika. In to je ravno ta hud razkorak - fant, dekle sta že tako rekoč v polnosti razvita, nista pa še prav nič ekonomsko samostojna, popolnoma sta še odvisna od staršev, starši pa imajo svoje norme, svoje zahteve: "Dokler te jaz preživljam, dokler ti jaz dajem denar, se boš moral tako obnašati, kot si jaz želim." In to je ta strašen razkorak, ta problem, ki nastaja pri mladih ljudeh, pri enih bolj, pri drugih manj. Mogoče so dekleta bolj ubogljiva, bolj odgovorno se obnašajo, pri fantih pa je dostikrat hudo, ker so fantje po svoji naravi le bolj vagabundski, imajo najrazličnejše interese, ki so različni od tistih, ki jih imajo dekleta. Pri dekletih vidimo, da so interesi dokaj zoženi, imajo čisto svoje, bi rekel, ženske interese, ne glede na vzgojo. Fantje pa so bolj razboriti, vse mogoče jih zanima, najmanj se zanimajo za stvari, ki so njihova glavna naloga, recimo šola in podobne zadeve. Zato je tudi velik razkorak v šolskih uspehih, dekleta so mnogo bolj pridna v šoli, mnogo boljše uspehe dosegajo kot pa fantje, posebno če šola ne upošteva teh razlik, kar se dogaja ravno pri nas. V Sloveniji se teh razlik ne upošteva dovolj, zaradi tega mnogo bolj uspevajo dekleta kot fantje. Če pogledate celo škofijsko gimnazijo v Šent-

vidu, ima zdaj, ker sprejema samo najboljše po šolskih uspehih, že 60% deklet, čeprav je bilo mišljeno, da bi bila to bolj fantovska gimnazija, sicer mešana, a da bi fantje le imeli neko prednost. Pa ni tako, ker je to le ena posebna razlika med spoloma.

To, da so fantje in dekleta drugačni, se je oblikovalo skozi tisočletja in tisočletja in se ne da spremeniti. Zaradi tega poslušamo vse te debate okrog ženske enakopravnosti, enakosti. Moramo vedeti to, da se moramo boriti za enakopravnost, za enakovrednost, popolnoma nesmiselno pa je, da govorimo o enakosti. Osebnosti so zelo različne, gre za to diferencialno psihologijo osebnosti: fantje so drugačni kot dekleta. In če tega ne poudarjamo dovolj, če mladi ljudje ne poznajo te različnosti osebnosti, pride do velikih kriz, do velikih konfliktov med spoloma.

Prijateljstvo med doraščajočo mladino je zelo pomembno, saj ima v tem obdobju življenja največji vpliv na mladega prav skupina sovrstnikov in ne več družina. Je tako?

Pavle Kogej: Je tako. In tudi prav je. Otrok se mora počasi razviti: tako je pomembno, da je vezan na mamo in na družino v prvem obdobju. Pridejo pa leta, ko mora otrok stopiti korak ven iz tega in mora postati človek družine in družbe, mislim neke družabnosti, nekega prijateljstva. To je nujno. Otrok, ki tega ne naredi, se ne bo razvil v zdravo osebnost. Pravimo: otrok se mora socializirati, torej ne samo, da se navadi ljudi, da je rad med ljudmi, da je rad v družbi. Za mlade ljudi je pomembno, da so dosti v družbi, v dobri družbi, da to ni tista ponočnjaška družba, ki se konča potem z narkotiki in ne vem čem, ampak res to družabno življenje, skupno med mladimi ljudmi.

Jaz priporočam tudi, da ne hodite v pari, ker je to neko zabubljenje samega vase, to se rado vidi pri mladih ljudeh, ki se prezgodaj tesno navežejo, tudi telesno že navežejo, pride do spolnih odnosov med mladimi. In taka dva, ki se takole navežeta, postaneta asocialna. Tako jih drugi gledajo postrani, ker hočeta vedno biti sama nekje, sama hodita okrog, nista več družabna. In to je narobe. Mlad človek mora biti družaben in ne sme imeti pretesnih vezi s svojimi partnerji. Lahko so veliki prijatelji, ampak ne prezgodaj zahajati v te tesne vezi, ker bo gotovo nekaj narobe.

Kot napovedano bomo te teme le razvili v prihodnjih številkah Rasti. Lahko nam tudi pošljete svoja vprašanja, dvome, kritike. Veseli bomo vsakega pisma. (Naslov: Rast Mladika, ul. Donizetti 3, 34133 Trst).

Breda Susič

KLUB

V klubu imamo nov odbor

Čas se že nagiba k prazniku, klubovci pa smo še zadnjič v letošnjem letu omenjeni na straneh Rasti. Delovanje Kluba v preteklem mesecu je bilo dokaj pestro. 15. novembra je bil na vrsti vsakoletni občni zbor, med katerim so potekale volitve za nov odbor. Tako smo skoraj vsi lanski odborniki prevzeli novo funkcijo, nekateri pa so jo zaradi drugih obveznosti prepustili mlajšim klubovcem. Naj povem, da smo imeli nekaj težav pri glasovanju, saj je bila udeležba precej skromna; to pa tudi zaradi proslave 50. letnice Pedagoškega liceja, ki je potekala v Kulturnem domu ravno istega dne. Vsekakor pa nam je uspelo, da smo izvolili nov odbor.

Predsednica SKK bo odslej Jasna Simčič. Nova blagajničarka je dosedanja predsednica Miriam Čermelj. Aleksij Štoka bo opravljal funkcijo revizorja, Rok Oppelt bo referent za gledališko skupino SKK, Edvin Bukavec in Iztok Cergol pa bosta skrbela za reklamo na višjih šolah. Podpisana sem sprejela funkcijo tajnice in odgovorne za rubriko Klub v Rasti.

22. novembra smo si ogledali film "Jerry Maguire", 29. novembra pa je bil na vrsti večer z avtorjem. Obiskal nas je mladi pisatelj Igor Škamperle. Najprej so člani gledališke skupine Mira Fabjan, Nada Petaros, Rok Oppelt, Iztok Cergol in Aleksij Štoka izvedli recital odlomkov iz njegovih del. Nato je Ivo Kerže predstavil pisatelja, njegov življenjepis in njegovi deli "Sneg na zlati veji" in "Kraljevo hčer". Pisatelj Škamperle je spregovoril o svojih življenjskih izkušnjah, pa tudi o temah, ki se prepletajo v njegovih knjigah. Na koncu pa smo seveda vsi prisotni lahko postavili razna vprašanja,

na katera je pisatelj rad odgovoril. Med drugim nam je razložil tudi svoj pogled na probleme slovenske manjšine v Italiji (pisatelj je namreč Tržačan po rodu, živi pa v Ljubljani). Iz tega se je razvila tudi zanimiva debata.

6. decembra pa smo klubovci organizirali že tradicionalno miklavževanje. Vsak od nas je pripravil duhovita darilca, namenjena drugim klubovcem; Miklavž je vsa ta darila zbral in jih potem slovesno delil vsem tistim, katerim so bila darilca namenjena.

Tako, tudi tokrat smo zaključili z našim poročilom, v Rasti pa se bomo oglasili spet naslednji mesec. Do takrat pa voščimo vsem zvestim bralcem vesele praznike!

Lucia Lombardo

Srečanje z mladim pisateljem Igorjem Škamperletom, katerega je predstavil Ivo Kerže.

"Mladi v odkrivanje skupnih poti" se predstavljajo

Pozorni bralci so gotovo že opazili, da v Rasti že nekaj števil kar redno poročamo o delovanju mladih, ki smo se prepoznavali pod imenom Mladinski odbor Slovenske prosvete. Naša skupina je v zadnjih šestih mesecih zelo hitro dozorevala in rasla, tako da je sedaj izoblikovala že precej jasen pogled na to, kaj je njen cilj in kako ta cilj doseči. Padla je tudi odločitev, da se že vsem poznane kratice imena organizacije, MOSP, preoblikuje tako da bodo od sedaj pomenile **Mladi v odkrivanje skupnih poti**. Novo ime dobro odraža cilje naše organizacije. Izdelali smo zanimiv program dejavnosti, ki smo ga v obliki pisma predstavili mladim. Ker pa smo pisma pošiljali nesistematično (zato se opravičujemo vsem, ki pisma niso prejeli...) in ker bi radi, da bi vabilo doseglo čim širšo javnost, ga v strnjeni obliki objavljamo tudi na tem mestu.

Dragi prijatelj! Draga prijateljica!

Smo skupina mladih, ki je rada v prijetni družbi in je rada ustvarjalna. Ker smo se zavedali, da je pri nas vedno manj organizacij, kjer bi lahko mladi skupno delovali, uresničevali lastne pobude, odkrivali in razvijali

skupna zanimanja ter gojili prijateljstva, smo se mladi združili in začeli delovati v tej smeri. Ustvarili smo skupino, v sklopu katere smo začasno sestavili tri krožke:

1. mednarodni - v katerem gojimo stike s slovenskimi in evropskimi mladinskimi organizacijami. Udeležujemo se raznih evropskih srečanj in seminarjev, z mladimi iz matice pa smo v stalnem stiku in si izmenjujemo informacije o raznih pobudah.

2. rekreacijski - ki je zaživel z lanskim plesnim tečajem, letos pa mislimo nadaljevati v tej smeri z organizacijo "Plesnega tečaja za popolne začetnike in nadaljevalnega plesnega tečaja", "Plesno-gibalnih soočanj in funky plesa", filmskimi in virtualnimi večeri, izleti in vsem, kar lahko popestri prosti čas mladih.

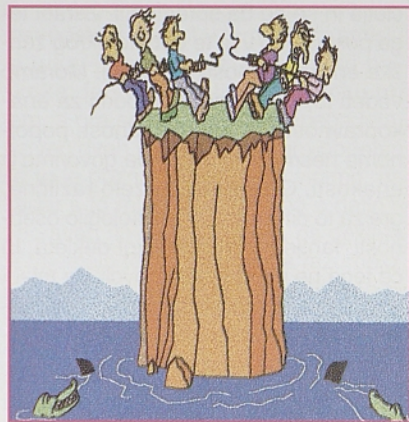
Razne informacije:

"Plesni tečaj za popolne začetnike in nadaljevalni plesni tečaj" se bo začel zadnji teden januarja. Potekal bo enkrat tedensko v Marijinem domu pri Sv. Ivanu (deset srečanj). Na programu bodo naslednji plesi: angleški valček, fox-trot, boogie-woogie, cha cha cha, merengue, tango in tržaški mambo. Vabljeni so tako začetniki, kot tisti, ki imajo že nekaj predznanja. Lahko se vpišete v paru ali brez. (Kontaktna oseba Alenka - urad Slovenske prosvete, tel. 370846).

"Plesno-gibalna soočanja in funky ples" se bo začel aprila meseca. (Kontaktna oseba Francesca, tel. 226923).

Od januarja dalje bomo v sklopu tečaja angleške konverzacije priredili cikel angleških filmov v izvirniku. (Kontaktna oseba Tomaž - tel. 211551).

Spoznavali bomo tudi razne filmske režiserje - med prvimi bo Stanley Kubrick s serijo retrospektivnih filmov od februarja dalje. (Kontaktna oseba Štefan - tel. 327361).

Pred začetkom vsakega tečaja bo potekal informativni večer, o katerem bo obvestilo na Primorskem dnevniku.

3. izobraževalni - v tem sklopu smo prevzeli organizacijo Drage mladih, ki poteka vsako leto v septembru. Prirejamo tudi izobraževalne tečaje z različno vsebino in kulturne večere. Trenutno poteka tečaj knjižne slovenščine na visoki stopnji, ki ga vodi profesorica Lelja Rehar Sancin.

Naši člani se pogosto udeležujejo tečajev, ki jih prirejajo sorodna društva iz Slovenije.

17. januarja prirejamo v sodelovanju s Slovenskim kulturnim klubom t.i. Slovenija party. (Kulturno družabna proslava ob obletnici mednarodnega priznanja samostojne Slovenije.)

Poleg tega ti nudimo možnost udejstvovanja v gledališki skupini. Letos uprizorjamo dve igri: Tajno društvo PGC in Male dame v priredbi in režiji prof. Lučke Susič.

Naša organizacija je še na začetku poti. Sestavljamo jo študentje, mladi izobraženci, mladi, ki so že zaposleni, skratka vsakdo, ki ga naša dejavnost zanima.

Ime organizacije je **MOSP** (Mladi v odkrivanje skupnih poti), včlanjena je v Slovensko prosveto, sedež ima na ul. Donizetti 3, tel. 370846.

Pridruži se nam tudi ti!!!

Za MOSP Francesca, Alenka, Matjaž in Breda

RAST, mladinska priloga Mladike,
34133 Trst, ulica Donizetti 3
Pripravlja uredniški odbor mladih.

Pri tej številki so sodelovali:

Mitja Petaros, Breda Susič,
Lucia Lombardo,
Francesca, Alenka, Matjaž,
Jadranka Križman, Rok Oppelt,
Jadranka Cergol, Sara Trančpuz
in Mira Fabjan.

Številko je uredila Breda Susič.

Trst, decembra 1997

Tisk graphart
Obrotna cona Dolina 507/10 - Trst
Tel. 040/8325009

Fantazija je bogastvo svobode v človeku. (Ortega y Gasset)

Vsak človek, pa naj bo še tako resen in zrel, ima rad sanje, ki jih nosi v sebi. Fantazija pomaga človeku, ko ga vsi zapustijo. Nanjo lahko vedno računa. Z njo se pozabava tako, kot hoče, saj jo pozna samo on, nihče drug ne more vplivati nanjo.

Zame je domišljija nekaj bistvenega za življenje. Ko nisem zaposlena z nobenim drugim opravilom, rada ležem na posteljo in se prepustim sanjarjenju. Fantazija me popelje v svet, v katerem bi rada živela. To je svet ljubezni, prijateljstva, veselja in sreče, v njem ni prostora za hudobijo in sovraštvo. Pred očmi se mi prikaže Jadranka v najrazličnejših okoliščinah, v katerih bi se lahko nekega dne znašla. Ta Jadranka ravna vedno prav, izbere vedno tisto pot, ki jo pripelje do sreče. Na poti sreča same ljubljene osebe, ki ji radevolje ponudijo roko in ji na križpotjih pokažejo pravo stezo. Večkrat razmišljam, kakšno bi bilo moje življenje, če bi se rodila na drugem koncu sveta, kakšno, če bi mogla spremeniti odločitve, ki sem jih naredila v preteklosti. Všeč mi je potovati s fantazijo, moje misli so povsem svobodne, nihče jim ne meče polen pod noge.

Med dolgočasnimi šolskimi urami večkrat poletim z mislimi drugam. Zazrem se v oblak nad blokom, ki se dviga na drugi strani ceste. V mislih se mi zariše podoba mladega arktičnega medveda, ki začudeno bulji v nežnega snežno-belega konja, ki plašno pije vodo iz jezera. V daljavi konjiček zagleda svojo mamo, čimprej jo skuša doseči... Nenadoma se s strehe spusti v let galeb. Skušam si prisvojiti občutek, ki ga imajo ptiči, ko letijo nad morjem in nad daljnimi kraji. Skušam se dvigniti, že gre, letim! Fantastično! Mesto je pod mano, že se dvigam nad morjem. Kako čist zrak in kakšen razgled... "Jadranka, katere vaje ste imeli za domačo nalo-

go?"... Ne, zakaj ste me zbudili! Kako je dolgočasno naše življenje! Tudi jaz bi rada imela peruti!

Moja fantazija je najbolj bogata v večernih urah, posebno ko se po lekiji rušine vračam proti Kontovelu. Edino takrat se rada peljem z avtobusom, vožnja me kar prevzema. Vso pot me namreč spremlja čudovit razgled na morje. Zazrem se v črnino vode. Iz nje se mi prikažejo najrazličnejše pošasti, da me je kar strah. Takoj dvignem pogled, na nebu najdem rešitev. Z lune mi škili moj Miškolin. Svetilnik osvetli morje. Zazrem se v razsvetljene barke. Razmišljam, kako bi bilo lepo, ko bi sedela na eni od njih in opazovala ribiče pri delu. Na nebu se smehljajo zvezde. Morda pa res obstaja še kje v vesolju kakšno živo bitje... Med vožnjo proti domu največkrat sanjam o ljubezni. Nermalokrat si izmislim tudi kako poezijo, v trenutku, ko stopim z avtobusa, pa so že vse romantične besede odplavale neznano kam.

Jaz spadam v tisto kategorijo ljudi, ki veliko razmišljajo in fantazirajo. Na žalost pa znam svojo ustvarjalnost premalo uporabiti. Mnenja sem namreč, da mora domišljija biti svobodna - ko imamo občutek, da bi nam pomagalo malo sanjarjenja, je prav, da za nekaj časa zapustimo realni svet. Če mi torej profesorica izroči šolski zvezek, napiše na tablo domišljijški naslov in mi pove, da imam za spis natanko poldrugo uro, sploh ne morem izpovedati vseh svojih sanj. Fantazija zame ni neka zaključena celota, temveč je sestavljena iz sem pa tja nametanih misli, ki so večkrat tudi zelo čudne in nerazumljive. Zato navadno v šoli ne izbiram domišljijških naslovov. Drugim raje pišem o tem, kar je bilo, kot o tem, kar bi se lahko v določenih okoliščinah zgodilo. Svojo ustvarjalnost navadno uporabim samo pri do-

mačem pisanju, zlasti ko napolnjujem liste svojega dnevnika.

Veliko ljudi pa zna svojo kreativnost uporabljati tudi na delovnem mestu. Ti imajo to sposobnost, da dajo v zelo kratkem času svojim idejam enovito podobo. Poleg tega si ne delajo nobenih problemov o tem, kaj bodo o njihovih izdelkih mislili drugi. Zdi se mi res občudovanja vredni. To so na primer reklamariji, modni ustvarjalci, cvetličarke... Za besedne in likovne umetnike pa so okoliščine že nekoliko drugačne, saj navadno nimajo strogih terminov, katerih se morajo držati. Bogato fantazijo morajo imeti tudi psihologi, psihiatri, socialni delavci. Ti namreč opravljajo dobro svoje delo samo, če se znajo živeti v počutje pacienta.

Domišljija pa je nujno potrebna ljudem, ki niso svobodni. To so predvsem tisti, ki morajo prečepeti več let v zaporu. Nesvobodni pa so večkrat tudi ljudje, ki se morajo držati strogih pravil v družini ali na delu, ki jim kdo onemogoča mirno življenje, ki so storili kakšno nepravilnost in jih potem muči vest. Tem je fantazija edina rešitev. Z njeno pomočjo skušajo spremeniti svoj pogled na svet. Domišljija jim obenem vliva upanja v boljšo prihodnost.

Na žalost pa danes našo ustvarjalnost zelo omejuje televizija. Veseli me, da sem jaz od nje malo odvisna. Raje se posvetim branju kake prijetne knjige. V zadnjih časih so mi zopet zelo všeč otroške pravljice. Tako se večkrat zgodi, da prosim za kakšno od drobnih knjig na knjižni polici. Skoraj vedno zaspim, ko Matjažek še veselo prodaja za gumbe, ko najmlajši kraljevič še ni prinesel zdravilnega jabolka očetu, ko Sapramiški solze še vedno tečejo v potokih in preplavljajo ves skedenj...

Jadranka Križman

IV. B Znanstvenega liceja Prešeren

Kakšna bo nova matura

2. december 1997 - ta datum bo ostal v šolski zgodovini. Senat je namreč tega dne odobril šolsko maturitetno reformo. Minilo je kar osemindvajset let, odkar je tedanji minister za šolstvo Fiorentino Sullo uvedel "začasno" maturo, ki bo v veljavi do leta 1998.

V šolskem letu 1998/99 bo stopila v veljavo nova matura.

Komisija bo sestavljena iz osmih članov (devetih, če štejemo tudi predsednika komisije). Polovica komisije bo sestavljena iz notranjih članov, druga polovica pa iz zunanjih, med katere spada tudi predsednik. Na maturi, ki so jo preimenovali v "končni izpit", bodo tri pisne naloge: iz italijanščine (pri nas iz slovenščine), iz predmeta, značilnega za usmeritev šole, na koncu pa še test, po vsej verjetnosti kviz, ki ga bodo določile posamezne šole. Na ustnem končnem izpitu pa bodo dijaki sprašani iz vseh predmetov zadnjega letnika. Ker bo končna ocena v procentih, bodo pisne naloge veljale največ petinštirideset točk, ustne pa petintrideset. Komisija bo lahko višala oceno za največ dvajset točk. Dijak, ki bo dobil najmanj petindevetdeset točk, bo deležen pohvale (lode).

V Berlinguerjevih načrtih, če nas spomin ne vara, ni bila samo reforma maturitetnega izpita, ampak tudi nov načrt, ki zadeva obvezno šolo. Zakonski osnutek je še od 4. julija nedotaknjen v rokah komisije za kulturo poslanske zbornice. Baje, da bo osnutek predstavljen zadnje tedne januarja, ko naj bi bil odobren finančni zakon. Obvezno šolanje bi po predlogih trajalo deset let. Otroški vrtec, osnovno šolo, nižjo in višjo srednjo šolo bi zamenjala obvezna mala šola, prvi cikel (od sedmega leta do dvanajstega) ter drugi cikel (od trinajstega do osemnajstega leta), na koncu katerega bi vsi morali opraviti državni izpit, oziroma komaj odobreno novo maturo. Drugi cikel se deli v razne smeri: uvedli naj bi humanistično smer, tehnično, tehnološko, umetnostno in glasbeno. Po pravici povedano se meni tako drastična sprememba šolanja ne zdi primerna. Dijaki protestirajo v glavnem proti finansiranju privatnih šol, ponekod pa tudi proti Berlinguerjevi novi maturi. Zahtevajo pa tudi večjo avtonomijo posameznih zavodov. Vsak učenec bo moral namreč izbrati "svojo pot" že pri dvanajstih letih.

Po Italiji pa so ta čas še vedno na višku okupacije na višjih srednjih šolah. V dolini Aoste so okupirane skoraj vse šole. V Toskani, Markah in Umbriji so z okupacijami prenehali, medtem ko na Sardiniji, v Furlaniji Julijski krajini in Bazilikati niso okupirali nobene šole. Mediji so najbolj poročali o okupaciji klasičnega liceja Mamiani v Rimu, v katerega je tretjega decembra vdrla policija in "osvobodila" šolske prostore. Zelo protislovno, skoraj absurdno pa je to, da ima levičarska koalicija, ki je na vladi, zelo velike probleme pri "ukrotitvi" protestov študentov. Berlinguer in njegovi sodelavci namreč ne vedo, kako bi ukrepali z okupacijami. Njihova neodločnost ima verjetno vplive iz leta '68, ko so brez večjih težav oni sami protestirali.

Rok Oppelt

Wanda Škof Newby: Med mirom in vojno (Tra pace e guerra)

Tokrat vam bom predstavila knjigo, za katero je sicer verjetno že marsikdo od vas slišal, je pa še ni prebral, češ da je ta ena od tistih zgodb, ki ljudi ne pritegne, verjetno zaradi svoje preprostosti ali pa zaradi že popolnoma izrabljene tematike. Verjemite mi pa, da ni ravno tako. Če je že res, da je bil motiv tega kratkega romana že marsikdaj upodobljen, predstavlja zgodba vendarle nekaj novega in redkokdaj prikaznega.

Avtoričin priimek Newby ne sme bralca zavesti, saj se je ta pisateljica rodila na našem Krasu, točneje v Štanjelu, ki je bil takrat že preimenovan v San Daniele del Carso. Wanda Škof se je namreč poročila z angleškim oficirjem in danes še živi v Angliji. Napisala je zelo zanimiv avtobiografski roman, ki se po mojem mnenju bistveno razlikuje od ostalih romanov z isto tematiko, to je obdobje fašizma in raznarodovanje naših krajev. Ponavadi so te zgodbe prepojene z občutkom melanholije, nekega nasprotovanja do fašističnih oblasti ali žalosti zaradi izgubljene identitete. Med mirom in vojno pa opisuje na zelo preprost način usodo slovenske družine, ki se je morala odseliti iz rojstne vasi in oditi v popolnoma tuj svet, v katerem ni mogla uporabljati niti materinega jezika. Protagonistko pa ne mučijo spomini na pobeglo otroštvo, niti ne občutek izkoreninjenosti, ampak se zelo dobro vključi v nov svet, spozna nove ljudi, nove kraje, nov jezik, novo kulturo. In čeprav se s fašistično oblastjo, ki jo prisili, da vstopi v fašistične kroge in se udeležuje parad v čast fašizmu, ne strinja, to kljub vsemu sprejme in srečno uživa svojo mladost, tako da sama izjavlja: "Bili so zame čudoviti časi. Bila sem mlada, nisem imela skrbi, bila sem zaljubljena..."

Vojna vihra pa pretrese tudi majhno vas, Fontanellato, kjer je Wanda živela, in pisateljica kmalu okusi prve bridkosti življenja. Odloči se, da bo pomagala angleškemu jetniku zbežati v gorate predele pokrajine. Med temi je tudi Eric Newby, ki se ob koncu vojne vrne k Wandi in se z njo poroči. Wanda odide tako z možem v Anglijo, kjer še danes živi in dela.

Delo je tako ena izmed tolikih preprostih zgodb posameznikov, ki so preživeli drugo svetovno vojno in zaradi nje tudi veliko trpeli. Mnogi so tudi izgubili svoje življenje, a tisti, ki so jo preživeli, naj nam bodo v zgled in v opozorilo (zlasti nam mladim), da se kaj takega ne bi nikoli več ponovilo.

Jadranka Cergol

Moj bivši se poroči

Za božič bo tudi pri nas izšel film avstralskega režiserja P. J. Hogana, ki je v Ameriki že poleti žel nepričakovano dober uspeh. Gre za komedijo s klasičnimi prizori situacijske komike, z romantično vsebino in s kakim vložkom, ki bi (sicer ne zelo prepričljivo) želel priklicati v spomin musical. Če vsem tem elementom, ki so že sami na sebi garancija za uspeh, dodamo še četverico zelo popularnih in lepih igralcev, je omenjeni rezultat neizogiben.

Znano kulinarstvo kritičarko (Julio Roberts) po več letih zatišja pokliče njen najboljši prijatelj in bivši ljubimec (Dermot Mulroney). Pred leti sta prijatelja sklenila neobičajen dogovor: če se nihče od dveh do osemindvajsetega leta starosti ne bo poročil, se bosta poročila med sabo. Ko Julia dobi nepričakovani telefonski klic, manjka ravno nekaj dni do njenega osemindvajsetega rojstnega dne. Toda njen najboljši prijatelj je ne zasnubi, kot si pričakujejo ne samo ona, pač pa tudi gledalci, temveč ji naznani, da je spoznal drugo dekle in da se misli z njo poročiti. Ker pa je zelo vznemirljen in še poln strahov pred odločilnim korakom, jo povabi k sebi, da bi se pogovorila, da bi mu bila v oporo in navsezadnje tudi zato, da bi spoznala njegovo zaročenko.

Julia Roberts postane tako protagonistka in antagonistka obenem: razočarana, ker se je prijatelj zaljubil v drugo, in odločena, da bo dokazala, da je nobena druga ne more premagati, odpotuje k prijatelju s trdim namenom, da prepreči njegovo poroko. Prav kmalu pa ugotovi, da s prisrčno očarljivo zaročenko (Cameron Diaz) ne bo imela lahkega dela, saj je ta enostavno perfektna: ljubka, simpatična, krhka, premožna in noro zaljubljena. Tako si Julia izmisli vse mogoče in nemogoče trike, da bi bodočo nevesto spravila v zadrego, da bi pred prijateljem izpostavila njene šibke točke (prizor v karaoke baru, ko jo prisili, da zapoje, kljub temu, da je totalno nenadajena za petje, je eden izmed najbolj zabavnih), da bi med njima zanetila spor, da bi ga sama zopet

očarala. Ko se ji zdi, da je situacija brezupna, celo izkoristiti svojega založnika in prijatelja (Rupert Everetta) in se zlaže, da je z njim zaročena, samo zato, da bi postal njen bivši ljubosumen.

Napetost se stopnjuje, zgodba se zapleta, gledalec pa je bolj in bolj radoveden, katera od dveh pretendentk bo zmaga. Občinstvo se tako razdeli: nekateri navijajo za bojvito in iznajdljivo rdečelasko, drugi pa za njeno prisrčno in nemočno žrtev. Višek doseže zgodba takrat, ko Julia samo sebe preseneti, ko ugotovi, da je tudi sama zaljubljena v svojega bivšega in da torej tekma s Cameron ni le golo dokazovanje njene superiornosti, pač pa boj za "življenje ali smrt", t.j. za ljubljeno osebo.

Zaključek zgodbe gotovo ne bo zadovoljil vseh navijačev. Kljub temu pa priporočamo, da si film ogledajo vsi, tudi tisti, ki se bojijo morebitnega razočaranja. Zgodba je namreč prijetna in zabavna, igralci prepričljivi (predvsem Cameron Diaz in Rupert Everett). Dekleta bodo gotovo uživala, ker se bodo zlahka uživala v eno ali v drugo vlogo in ker se jim bo trgalo srce, ko bo naposled ena izmed dveh tekmic doživela poraz. Fantje pa bodo presenečeni, ko bodo spoznali, kaj vsega so sposobna storiti dekleta za svojega ljubljenega...

Breda Susič

*Imejmo
se radi...*

Za Božič 1997

foto: Tomaz Susič

Čar flamenca v dvorani Tripčovich

V zadnjih letih je med izvedenci in ljubitelji glasbe opazno vse večje zanimanje za flamenco. Posledica tega splošnega interesa ni le raziskovanje in ločevanje pristnega tradicionalnega materiala od površnih ponaredkov, kakršne andaluzijski lokali ponujajo turistom, ampak tudi pomnožitev turnej plesnih skupin, ki umetnost flamenca predstavljajo celemu svetu.

Flamenco ni le ples, temveč prava govornica telesa, s katero plesalec posreduje publiki najgloblja in najosnovnejša človeška čustva ter izraža značilno špansko tragično doživljanje sveta. Zato asociacija flamenca s prav tako čustveno dramo, kakršna je Shakespeareova Romeo in Julija, pravzaprav sploh ne preseneča. Že Leonard Bernstein je v svojem musicalu "West Side Story", povzetem po isti literarni predlogi, uporabil vroče latinskoameriške melodije, mehiško-španski koreograf Luis Davila (z vzdevkom Luisillo) pa se je spustil še dlje in najznamenitejšo ljubezensko zgodbo vseh časov odel v ognjevite ritme flamenca. Tako je nastala kratka, a klena in učinkovita predstava.

Tragedija nesrečnih veronskih ljubimcev je bila tokrat predstavljena med cigane, v pusto špansko podeželje, ki ga je skopa scenografija le nakazovala v grobih obrisih. Gledalec pa kljub temu sploh ni imel občutka praznine, saj sta bila scena in ozračje že itak polna burnih, nasprotujočih si čustev, ki so vela bodisi iz dogajanja kot iz ritmične spremljave. Se morda sprašujete, zakaj ne govorim o glasbeni spremljavi? Enostavno: glasbe je bilo pravzaprav malo. Najpogostejše so nastopajoči plesali v ritmu, ki so ga sami ustvarjali z očarljivim prepletanjem ploskanja, tleskanja s prsti in predvsem raznovrstnega udarjanja s petami. Ne pozabimo, da je flamenco nastal kot ples brez glasbene spremljave; šele v kasnejših razvojnih obdobjih sta se mu pridružila zven kitare in človeški glas.

Tole razgibano predstavo, ki bi ogrela tudi najhladnejšo publiko, je tržaško občinstvo z navdušenjem sprejelo. Edina izjema je bilo nekaj starih ženic, ki so očitno pričakovale nekaj bolj tradicionalnega in ki so jo kmalu po dvigu zastora jadrno odkurile...

Sara Trampuž

Gostovanje Vesele pomladi na Dunaju

Po enoletnem premoru je zbor Vesele pomlad organiziral gostovanje na Dunaju. Udeležila sta se ga MPZ Vesele pomlad in tercet Ver laetum, spremljali so ju starši in prijatelji.

Na Dunaju smo pevke imele dva nastopa. Prvi je bil 7. decembra, po dnevu sv. Miklavža, ko smo oblikovale slovensko mašo. Sledilo je miklavževanje, med katerim smo imele krajši nastop. Na miklavževanju seveda ni manjkalo sv. Miklavž, ki je bil v spremstvu hudička. Oba sta nas prijetno zabavala. Tudi slovenski župnik, gospod Tone Štekel, nas je lepo sprejel in s svojo dobro voljo vse razvedril. Ustvarilo se je prav prijetno vzdušje.

Vsem pevkam je bil sv. Miklavž všeč, posebno pevkama Mari in Petri, ki sta povedali, da sta se z njim in s prednim hudičem prav zabavali. Otroci in pevke smo ob koncu dobili vrečko dobrot. Miklavževanje bo gotovo ostalo v spominu pevkam in vsem udeležencem, predvsem pa našemu mlademu dirigentu Martinu Vremcu, ki je tu prvič v javnosti vodil MPZ.

V soboto in nedeljo smo krožili po mestu in si ogledovali iz avtobusa najrazličnejše znamenitosti. Vseposod nas je spremljala vodička Alenka. Ogledali smo si Schönbrunn in njegove sobane, ki so bile lepo okrašene in so pritegnile pozornost predvsem mlajših pevk. Kar na hitro pa smo si ogledali Schönbrunnski park, kajti bilo je pre-

malo časa za podrobnejši ogled. Peš smo si pozneje ogledali velik del mesta, opero, cerkev sv. Štefana, zakladnico Habzburžanov, Plečnikovo stavbo, zvečer pa smo si ogledali stojnice v središču mesta.

Najzahtevnejši nastop nas je čakal v ponedeljek, 8. decembra, ko smo sodelovali pri latinski maši v cerkvi sv. Roka. Tu je Kappelmeister Marko Ozbič, ki nas je povabil, da bi nastopili in oblikovali mašo. Dirigent Marko Ozbič je doma z Gropade in je znan na Dunaju, saj je vodil tudi Dunajske pojoče dečke! (Wiener Sängerknaben). Seveda smo imele pevke vaje in to v nedeljo zvečer. Spremljevalci pa so medtem šli na ogled Belvedera. Nastop v ponedeljek, 8. decembra, je vzbudil v pevkah s pomočjo Marka Ozbiča, Martina Vremca ter vokalista Rafaela Martina del Campo veliko volje in veselja do lepega petja. Tudi tercet je bil navdušen nad rezultatom nastopa, kot sta izjavili Matejka in Rossana. Marko Ozbič je nam in njim posredoval veliko znanja, saj je pravi umetnik, ki živi za glasbo in jo zna podajati drugim.

Z nastopom v cerkvi sv. Roka se je gostovanje zaključilo. Štirje intenzivni dnevi so kar hitro minili. Menim, da bodo v nas ostali neizbrisni spomini nanje, predvsem pa na pojoče pogovore med pevkami in dirigenti.

Mira Fabjan

Pevke pred gradom Schönbrunn.